В останньому номері "Індепендента" превелебний Толмедж17 з Брукліну так висловлюється про запахи:

"Я маю друга, доброго християнина; коли він сидить у церкві на першій лаві, а в задні двері увійде в цей час робітник, він одразу ж це відчує. Закидати моєму другові гостроту нюху аж ніяк не розумніше, ніж лупцювати пойнтера за те, що нюх у нього кращий, ніж у дурної дворняги. Якби всі церкви стали загальнодоступні і люди пересічні цілком змішалися з непересічними, то половину християн постійно мучила б нудота. І якщо ви збираєтесь знищити церкву смердючими запахами, то я не хочу нічого й чути про ваші євангельські проповіді".

Ми маємо підстави гадати, що й робітники потрапляють до раю; та ще й чимало негрів, ескімосів, аборигенів Вогняної Землі, арабів, трохи індіан, а може, навіть іспанці та португальці. Бог усе може. Всі люди будуть поруч з нами в раю. Але ж горенько! Перебуваючи разом з ними, ми аж ніяк не зможемо бути зі священиком Толмеджем. А це означає, що з нами не буде того, хто зміг би надати раєві більше справжнього лоску, ніж будь-хто інший з простих смертних бруклінців. І взагалі, чим буде вічне життя без нього? Звичайно, раюванням, це ми чудово знаємо, але чи буде воно distingué,18 чи буде recherché19 без нього? Святого Матвія босого, святого Ієремію з непокритою головою, в грубому балахоні до п’ят, святого Себастяна майже голого – всіх їх ми побачимо, і то буде для нас велика радість; але чи не бракуватиме нам фрака і лайкових рукавичок, чи не відвернемося ми від них з почуттям великого жалю, чи не скажемо гостям зі Сходу: "Все це добре, але якби ви змогли хоч краєчком ока поглянути на Толмеджа з Брукліну!.." Боюся, що на тому світі з нами не буде також "доброго християнина", приятеля містера Толмеджа. Бо й справді, якби йому довелося сидіти під божим престолом, а в цей час ключник впустив Бенджаміна Франкліна або якогось там іншого трударя, то цей "приятель" своїм надзвичайним нюхом (який стане більш чутливішим, позбавившись тягаря плоті) відразу ж його помітить, схопить свого капелюха та й піде геть.

Судячи з усього, превелебний Толмедж зроблений з того ж тіста, що й його попередники на ниві богослужіння; і все-таки відразу відчувається, що мусить бути якась відмінність між ним і першими учнями Христа. Може, це тому, що тепер, у дев’ятнадцятому сторіччі, священик Толмедж має такі переваги, яких святі Павло, Петро та інші не мали й мати не могли. Їм бракувало лоску, добрих манер і почуття винятковості, а це мимоволі впадає у вічі. Вони виліковували найбридкіших жебраків і щодня мали справу з людьми, від яких нестерпно тхнуло. Якби той, що про нього зараз пишемо, Толмедж виявився в числі перших – одним з дванадцяти апостолів, то він би не захотів приєднатися до інших, бо не зміг би стерпіти запаху риби, яким тхнули деякі його товариші, що прийшли від берегів моря Галілейського. Він склав би свої повноваження, сказавши майже те саме, що наведено у тільки що згаданій цитаті. "Учителю,– сказав би він,– якщо ти бажаєш знищити церкву смердючими запахами, то я не хочу нічого й чути про євангельські проповіді". Він – учень і заздалегідь попереджає свого вчителя; все горе в тому, що він робить це в дев’ятнадцятому сторіччі, а не в першому.

Цікаво, чи є в церкві містера Толмеджа хор? А коли є, то чи трапляється йому коли-небудь дійти аж до того, щоб співати гімн, в якому згадуються робітники й ремісники:

Сине теслі, я тебе благаю –

Мою працю скромну не забудь…

Ще одне: чи можливе таке, щоб за якісь неповні два десятки сторіч героїчна християнська вдача, яка зневажала вогонь, хрест і сокиру, аж настільки зніжилася, що схиляється й никне перед неприємним запахом? Ми не можемо цьому повірити, всупереч прикладові вельмишановного священика та його друга.

1870